

■ Jaaroverzicht 2016

Zeer zonnig en aan de warme kant

Klaas Ybema, Harm Zijlstra

Ook 2016 was aan de zachte kant met in De Bilt een top-10 positie qua gemiddelde etmaaltemperatuur. Alleen de lente was niet te zacht dankzij de koele maart en april. De bijzonderste temperaturen werden in september gemeten met recordlate tropische dagen. Het opvallendste item was het aantal warme dagen (20+) dat op veel plaatsen alleen hoger was in 2014 en / of 2003. Siberische vorstinvallen kwamen niet voor, een kort wintertje in januari bracht lokaal toch nog strenge vorst. De zon kwam er ook in het afgelopen jaar weer veelvuldig aan te pas. In het noordwesten en zuidwesten zelfs meer dan 2000 uren. In de vorige eeuw was dat een zeldzaamheid.

Temperatuur

De gemiddelde jaartemperatuur in De Bilt was 10.7 °C, een overschot van 0.6. Dit betekende een tiende plaats na 1900. Zie ook tabel 3 en figuur 1/2. Aan de kust was het relatief nog wat warmer. De Kooy had met 10.9 °C (+0.9) het 5^e warmste jaar en in Vlissingen (11.6, +0.8) was het slechts drie keer nog warmer geweest. Voor het laatst was dat in het recordjaar 2014 (12.4).

De relatief warmste maanden waren in De Bilt september (+2.8), januari (+1.7) en februari (+1.3). September tekende voor een 3^e plaats sinds 1900, achter 2006 en 1999.

November was de relatief koelste maand met in de Bilt een negatieve afwijking van 1.3 °C, goed voor een 43^e plaats vanaf 1901.

Van de seizoenen had de winter de grootste positieve afwijking in De Bilt van +2.9; goed voor een 2^e plaats na 1900. Dit kwam vooral op naam van de absurde decembermaand van 2015 (+5.9). Doordat maart en april koel waren, kwam de lente in De Bilt precies op normaal uit (landelijk +0.1). Het gemiddeld maximum van De Bilt was over het hele jaar 14.7 °C tegen normaal 14.1. Landelijk liep dit uiteen van 13.3 °C te Hoorn-Terschelling en Lauwersoog tot 15.4 in oostelijk Brabant. Het gemiddeld minimum bedroeg in De Bilt 6.4 °C (+0.4). Landelijk varieerde dit van 5.5 °C te Eelde tot 9.1 te Vlissingen. Dit was daar alleen hoger in 2007 en 2014. Ondanks de zachte winter noteerde De Bilt 60 vorstdagen (normaal 58).

Tabel 1. Temperatuur (De Bilt)

	winter	lente	zomer	herfst	jaar (normaal)	
gem. temperatuur	6.3	9.5	17.7	10.9	10.7	10.1
afwijking	+2.9	0.0	+0.7	+0.3	+0.6	
max. 20+		14	68	26	108	85
max. 25+		5	19	7	31	26
max. 30+			3	2	5	4
min. < 0	22	15		13	60	58
min < -5	5	1			11	13
min < -10	0				0	2
max < 0	0				1	8

Tabel 2. Temperatuur (extremen)

	> maximum (maand)			< minimum (maand)		
winter	16.6	(01)	Eindhoven-Gr.B.	-12.3	(01)	Nieuw-Beerta
lente	27.6	(05)	Hoek van Holland	-7.2	(03)	Deelen
zomer	35.2	(07)	Eindhoven	5.6	(6/8)	Woensdrecht / Gilze-R.
herfst	33.1	(09)	Eindhoven / Gilze-R.	-8.6	(11)	Eerbeek

De beste maanden qua vorstdagen waren februari en maart met een landgemiddelde van 11.7 (-0.8, respectievelijk +3.6). Ook de novembermaand had met 9.1 een positief landgemiddelde (+4.0). Zie ook figuur 3.

De Bilt telde 11 dagen met matige vorst, tegen 13 normaal. Januari en december telden er elk 3. Qua landgemiddelde kwamen die maanden op 2.2 en 2.4. Alleen in het januariwintertje kwam het ergens tot strenge vorst. Nieuw-Beerta noteerde de laagste jaartemperatuur met -12.3 op de 21^e. Vlissingen was het andere uiterste met -2.2 °C op 19 januari.

Het aantal van 108 warme dagen van De Bilt is sinds 1900 slechts vier keer overschreden, voor het laatst in 2014 (110). Het landgemiddelde van 103 (figuur 5) werd alleen overtroffen in 2003 (107). Nieuw-Beerta had met

Tabel 3. Warmste kalenderjaren (De Bilt; 1901-nu)

2014	11.7
2007, 2006	11.2
1990, 1999, 2000, 2011, 2015	10.9
2002	10.8
1989, 2005, 2016	10.7
1994, 2008	10.6
1992, 2009	10.5
1995, 1998, 2001	10.4

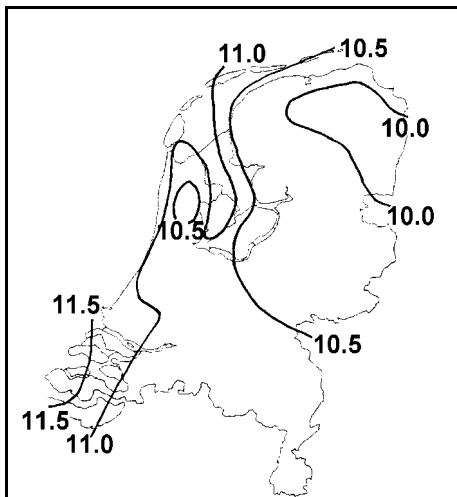

Fig. 1 Gemiddelde temperatuur

Gemiddeld	10.6
Normaal	10.0
Vlissingen	11.6
Winsum	9.7

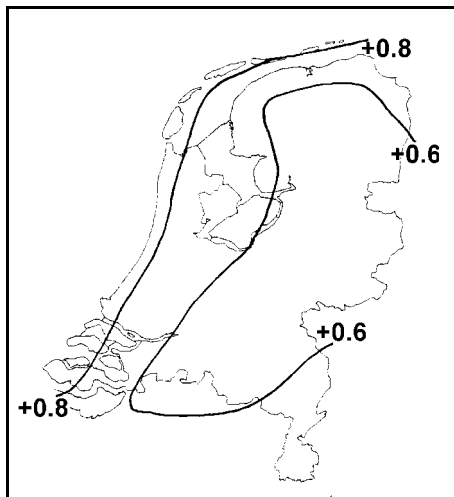

Fig. 2 Afwijking temperatuur

Gemiddeld	+0.6
De Kooy / Wijk aan Zee	+0.9
Diverse plaatsen	+0.5

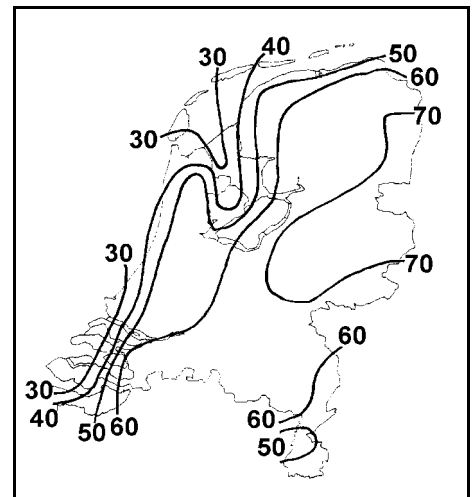

Fig. 3 Aantal vorstdagen

Gemiddeld	55
Normaal	56
Twente-vv	76
Vlissingen	6

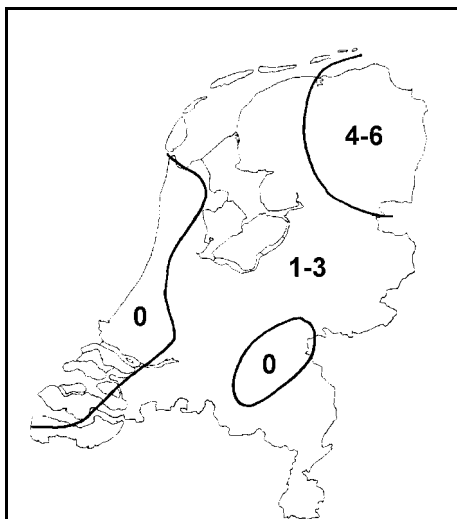

Fig. 4 Aantal ijsdagen

Gemiddeld	1.8
Normaal	9.3
Nieuw-Beerta	6
Vele plaatsen	0

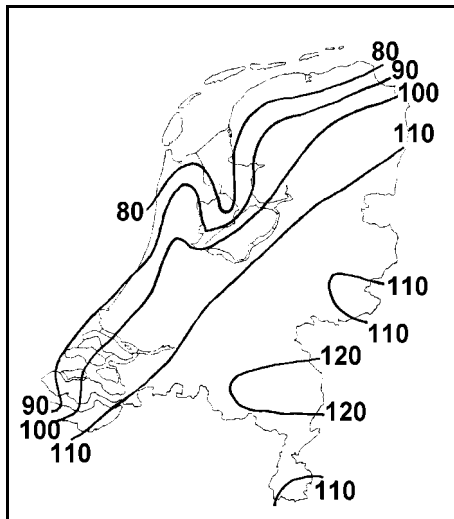

Fig. 5 Aantal dagen 20 graden

Gemiddeld	103
Normaal	77
Arcen	124
Lauwersoog	70

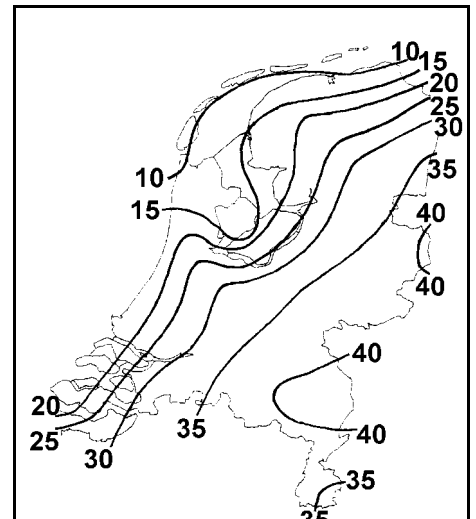

Fig. 6 Aantal dagen 25 graden

Gemiddeld	27
Normaal	23
Arcen	45
Diverse plaatsen	10

107 warme dagen zelfs een plaatselijk record. In 2006 waren het er 104. De Bilt mat 5 tropische dagen, een surplus van 1 dag. Arcen had er 12, en plaatselijk aan de kust was dat slechts 1. Vlieland had een maximum van 30.2, Eindhoven kwam tot 35.2 op 20 juli. Het landgemiddelde 30+ was 5.4 tegen 3.6 normaal.

Luchtdruk

De luchtdruk in De Bilt lag iets boven normaal met 1015.9 hPa (+0.4). Dit liep uiteen van 1015.2 (+0.5) op Terschelling en Vlieland tot 1016.6 (+0.3) te Maastricht-vv. De uiterste uurwaarden in De Bilt waren 980.1 (9 februari) en 1045.6 (28 december).

Wind

De landgemiddelde wind bedroeg 4.1 m/s (-0.3). De uitersten waren landelijk: Heino met 2.8 m/s en Vlieland met 7.4 m/s. De gemiddelde luchtverplaatsing bedroeg 1.4 m/s uit het zuidwesten, normaal zuidwest 1.5 m/s.

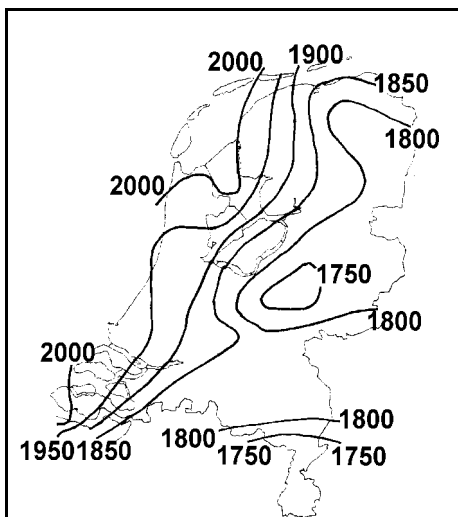

Fig. 7 Uren zon

Gemiddeld	1864
Normaal	1626
De Kooy	2046
Maastricht-vv	1718

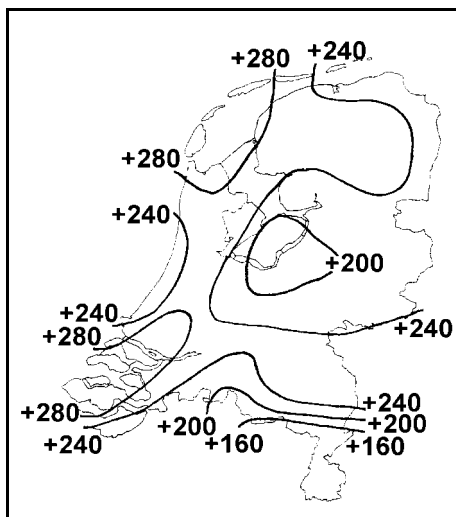

Fig. 8 Afwijking zon

Gemiddeld	+238
Rotterdam	+307
Eil	+142

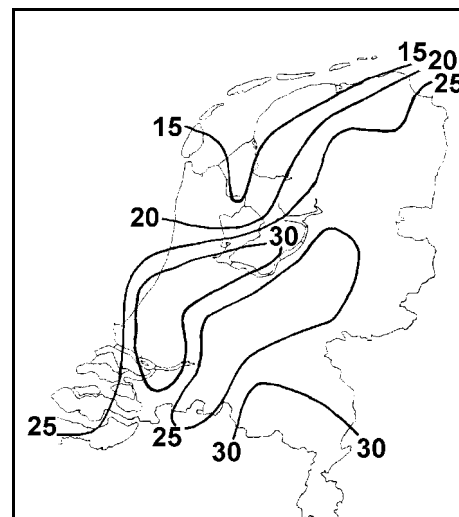

Fig. 9 Dagen onweer

Gemiddeld	26
Normaal	26
Diverse plaatsen	33
Vlieland	13

Tabel 4. Zonneschijn De Bilt

	aantal uren / zonloze dagen			
winter	230	(+32)	24	(-9)
lente	554	(+52)	6	(-4)
zomer	609	(+21)	2	(-2)
herfst	426	(+112)	8	(-9)
jaar	1812	(+211)	45	(-19)

ergens in den lande 2000 uur of meer zon. In de twintigste eeuw lukte dat alleen in 1959 en 1995.

De globale straling werd in De Bilt vastgesteld op 374.2 kJ/cm² (normaal 353.9). Landelijk liep dit uiteen van 368.2 te Deelen tot 418.1 kJ/cm² te Vlissingen.

Tabel 7. Dagen onweer Nederland

winter	11	(-4)
lente	33	(+7)
zomer	43	(+2)
herfst	24	(-1)

Tabel 5 Zonneschijn (extremen)

	> aantal uren	
winter	280	Maastricht-vv
lente	662	Hoorn-Terschelling
zomer	711	De Kooy
herfst	470	Vlissingen
	< aantal uren	
winter	222	Wijk aan Zee
lente	480	Maastricht-vv
zomer	550	Maastricht-vv
herfst	383	Twente

Onweer

Het aantal dagen met onweer was in De Bilt 27 (-4). Dit liep uiteen van 33 op enkele plaatsen tot 13 op Vlieland. Het gemiddelde aantal per station bedroeg ongeveer 26, de normale waarde. Zie voor de landelijke verdeling figuur 9.

Het aantal etmalen met ergens in Nederland onweer lag met 112 vijf dagen boven normaal. De opvallendste situaties deden zich voor op 27 en 30 mei, 1 en 23 juni en 27 augustus.

Neerslag

De gemiddelde neerslag over het land bedroeg 857 mm. Dat is (afgerond) 10 mm meer dan normaal. Dit cijfer verhult de verschillen tussen de landstreken. In het noordoosten was het een vrij droog jaar en in de zuidelijk helft waren veel natte gebieden. Zie voor de details tabel 8, 9 en 10 en figuur 10.

Juni was de natste maand met 123 mm gemiddeld en een 5^e plaats na 1900. De topsom van juni (Venlo met 277 mm) betekende een ruime verbetering van het landelijk record.

Zonneschijn en straling

Het afgelopen jaar was extreem zonnig. De Bilt berekende 1812 uren zon, een overschot van 211. Aan de kust was het relatief nog zonniger. Zowel Vlissingen als De Kooy waren alleen in 2003 zonniger. De Kooy was met 2016 uren (+296) de zonnehoofdstad van ons land. Het was deze eeuw al weer het vijfde jaar met

Tabel 6. Onweer (extremen)

	> aantal dagen	
winter	3	Workum
lente	12	Schiphol
zomer	23	Eil
herfst	8	Vlieland

Tabel 8. Relatief natst / droogst

Oosterhout	NBr	+290
Roelofarendsveen	ZH	+257
Eersel	NBr	+216
		⋮
		⋮
Middelstum	Gr	-166
Ezinge	Gr	-170
Niekerk	Gr	-175

Tabel 9. Natste en droogste plaatsen

Oosterhout	NBr	1146
Roelofarendsveen	ZH	1142
Zoetermeer	ZH	1097
Bergschenhoek	ZH	1054
Boskoop	ZH	1040
Hoorn	NH	1039
Zegveld	U	1038
Voorschoten	ZH	1026
Krabbendijke	Z	1026
Philippine	Z	1024
Krimpen a/d Lek	ZH	1023
Valkenburg	ZH	1022
	⋮	
Oss	NBr	726
Megen	NBr	724
Dokkum	Frl	724
Leeuwarden	Frl	714
Skrips	Frl	710
Anjum	Frl	707
Steenwijksmoer	Dr	705
Middelstum	Gr	702
Niekerk	Gr	701
Ezinge	Gr	699
Stavoren	Frl	691
Tubbergen	Ov	679

De herfst was het enige seizoen dat landelijk te droog was, met name door september. In Woold (Gel) viel er in die maand slechts 6.9 mm. De Bilt had een neerslagduur van 654 uren en dat is vrijwel normaal (663).

Tabel 10. Districtsgemiddelden

Waddeneilanden	791	-48
Fryslân-vasteland	795	-55
Groningen	783	-58
Drente	813	-39
Overijssel	777	-64
Veluwe	874	-25
Oost-Gelderland	836	+6
Betuwe	829	+19
Utrecht	894	+27
Flevoland + IJsselmeer	846	+12
Noord-Holland (excl. Texel)	875	+1
Zuid-Holland	943	+62
Zeeland	898	+74
Westelijk Noord-Brabant	888	+43
Oostelijk Noord-Brabant	891	+93
Limburg-laag	869	+94
Limburg-hoog	901	+43
Nederland	857	+10

Diversen

Het aantal dagen met ergens in Nederland sneeuw was 41 tegen normaal 60. Het stationsgemiddelde was met 14 (-8) ook te laag. Het benaderd weercijfer van De Bilt was 6.2 (+0.2). Slechts 8 maal na 1900 lag het jaargemiddelde hoger. Landelijk liep dit uiteen van 5.6 op de windstations tot 6.7 in Arcen.

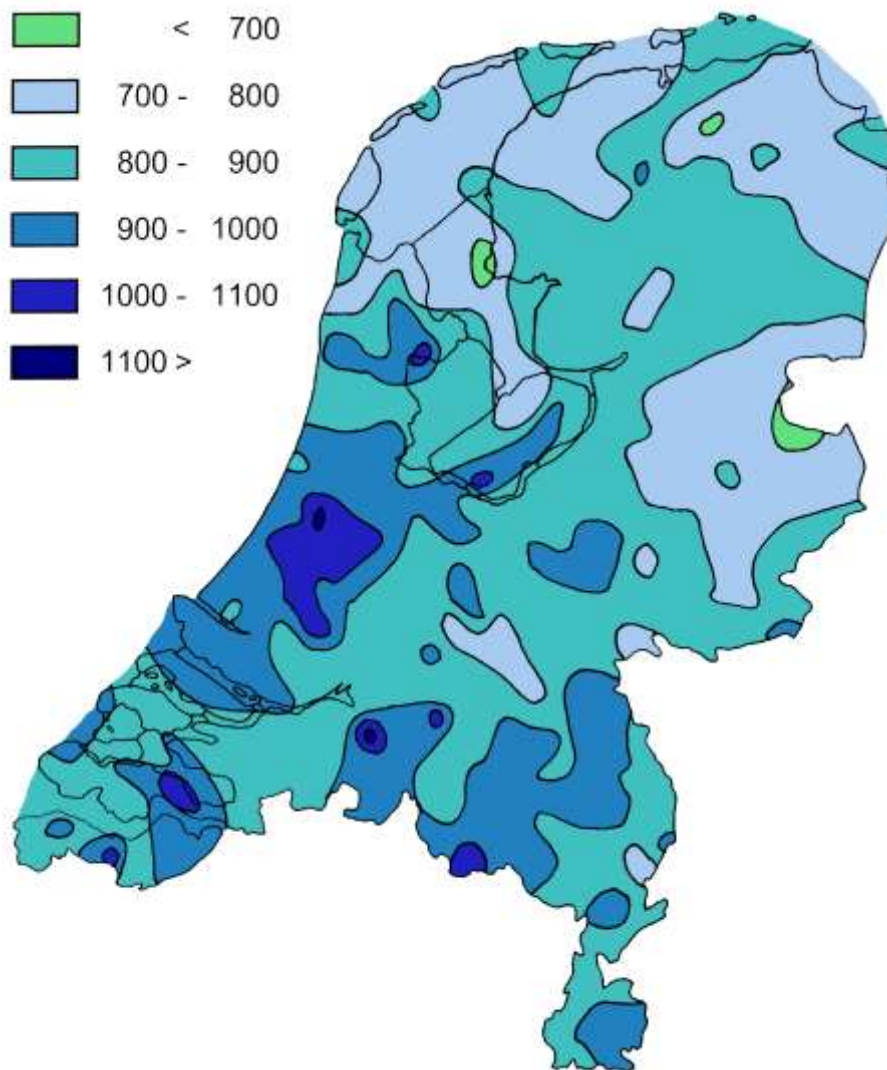

Fig. 10 Neerslag

Gemiddeld	857
Normaal	847
Oosterhout	1146
Tubbergen	679

Tabel 11. Neerslag

	winter	lente	zomer	herfst	jaar (normaal)	
landgemiddelde	276	193	255	176	857	847
afwijking	+68	+21	+29	-67	+10	
neerslagduur (De Bilt)	271	146	145	122		663
afwijking	+69	-10	+25	-62		

Tabel 12. Neerslag (extremen)

	> seizoensom	< seizoensom	> etmaalsom (maand)
winter	426 Bergschenhoek	177 Ten Post	46 (12) Vaals
lente	298 Oosterhout	126 Petten	75 (05) Deelen
zomer	386 IJsselstein	141 Vlieland-Vliehors	106 (06) Venlo
herfst	308 Bergen-NH	103 Ter Apel	62 (11) Kapelle

JAAR 2016	Temperatuur										max ≥				min <		Neerslag dagen				Aantal dagen met							Bedekking			Weercijfer					
	max	gem	min	> max	< max	> min	< min	20	25	ijsd.	0	-10	Tot.	> etm	0.1	1	10	mi	ha	on	nv	sn	sd>	sngem	zl	zo	gem	≤ 4	≥ 8							
De Bilt	14.7	10.7	6.4	32.9	7	-0.8	12	18.8	7	-8.0	1	108	31	1	60	0	838	50	6	192	139	26	105		27	86	19	0	0	6.2	45	9	6.2			
Lemmer	3*-B-18	13.9	10.2	6.9	31.4	7	-0.7	1	19.3	8	-7.7	1	102	20	3	53	0	834	27	1	211	148	23	73	24	17	72	19	5	5	5.2	37	31	5.8	99	81
Schettens	4*-A-18	13.7	10.3	7.0	31.4	7	-1.6	1	18.8	6	-7.9	12	86	15	3	46	0	711	26	10	198	128	17	46	16	12	83	15	1	1						
Siegerswoude	3*-A-18	14.1		6.2	32.4	7	-3.3	1	19.3	8	-8.9	12	98	22	4	62	0	813	36	6	189	139	19	57	19	25		16	5	2	5.0		6.1	74	97	
Workum	2*-C-18	14.6		8.0	33.4	7	-0.6	1	19.6	7	-4.5	11	116	30	6	37	0	696	28	6	200	123	17	38	19	14		16	1	1	4.8	47	21	5.9	80	65
Delfzijl	2*-C-18	14.2	10.3	7.4	33.1	7	-3.2	1	19.4	8	-9.4	1	107	32	5	42	0	716	27	9	224	143	15	29	29	25		23	14	8	5.4		7.9	33	157	
Winsum		13.5	9.7	6.2	31.0	7	-3.4	1	18.2	8	-9.0	V	66	15	5	60	0	801	31	8	213	144	19	68	24	18	100	26	12	7						
Assen-N	1*-E-18	14.5		7.1	32.6	7	-3.0	1	19.2	8	-7.5	12	111	32	3	48	0	767	40	8	208	138	18	20	20	20		18	12		50	31				
Ijsselmuiden	1*-E-24	14.8	10.9	7.4	34.0	7	0.2	1	19.5	7	-5.9	1	116	39	0	49	0	841	54	7	206	143	26	30	15	23		21	1	1	4.6					
Nijverdal	3*-C-24	14.8	10.2	6.0	35.1	7	-1.5	1	18.1	6	-9.8	1	112	43	2	66	0	732	21	10	207	137	18	15	11	29	86	8	2	1						
Bilthoven-N		14.7	10.8	7.6	33.0	7	0.4	1	20.2	7	-6.8	1	109	35	0	44	0	870	43	6	195	151	22	38	10	17		7	0	0			7.4	19	185	
Woudenberg		15.2	10.9	7.3	34.1	7	0.3	1	19.9	8	-7.3	1	119	42	0	45	0	845	24	1	196	140	21	38	21	15	83	19	0	5.4		6.0				
Nieuwerkerk a/d IJssel	1*-E-18	15.3	11.6	8.5	34.7	7	-0.3	1	20.6	8	-5.5	1	122	40	1	32	0	939	43	6	202	141	27	14	18	16	47	6	1	2						
Montfort		15.9	10.8	6.9	36.7	8	-0.1	12	19.5	7	-9.2	1	131	55	1	52	0	830	52	6	195	127	20	11	14	21		14	0							